

Správy

Európska konferencia výskumu vzdelávania (ECER 2013)

Tohtoročná konferencia výskumu vzdelávania prebehla od 10. do 13. septembra v Tureckom Istanbuli. Priestory pre konferenciu poskytla Bahčesehirská univerzita so sídlom na Európskej strane Bosporu v Istanbulskej mestskej časti Beşiktaş. Infraštruktúra Univerzity bola schopná zastrešiť tisícky účastníkov konferencie začlenených v 29 tematických sieťach veľmi kompaktné, takže prechody medzi prednáškovými budovami boli záležitosťou jednej až piatich minút. Táto skutočnosť, minimálne v mojom prípade, pozitívne ovplyvňovala výber sekcií, keď sa atraktivita témy stala jediným kritériom účasti. Sekcie venované jednotlivým príspevkom autorov z celého sveta boli aj v rámci pracovných sietí podrobnejšie tematicky zaradené. Okrem klasických prezentácií mali účastníci možnosť pozrieť si prezentácie výskumných činností v podobe takzvaných posterov a samozrejme zúčastniť sa diskusných sekcií, alebo navštíviť jednu z prednášok kľúčových výskumníkov. Popri prezentácii výskumných aktivít a výsledkov je ECER vždy aj príležitosťou pre organizačné stretnutia, propagácie vydavateľstiev a v neposlednom rade nadväzovanie profesionálnych kontaktov.

Moja pozornosť sa sústredila najmä na prednášky v pracovných sieťach: výskum vyššieho vzdelávania (číslo 22) a hodnotenie, evaluácia, testovanie a meranie (číslo 9). V rámci siete 22 to boli najmä sekcie venované inklúzii, diverzite a zamestnateľnosti absolventov, kde som prezentoval aj svoj príspevok na tému medzinárodného porovnania vzorcov zastarávania vzdelania.

S využitím individuálnych údajov z Európskeho zisťovania o príjmoch a životných podmienkach (EU-SILC) som sa snažil poukázať na odlišný charakter vývoja oceňovania vzdelania v závislosti od roku jeho ukončenia. Príspevok do kontrastu kládol dve skupiny krajín. V prvej skupine sa nachádzajú Nemecko a Rakúsko, ako krajiny s pomalším a dlhodobejším napredovaním k dosiahnutiu cieľa stratégie Európa 2020, o zvyšovaní dostupnosti vysokoškolského vzdelania s 40% populácie vo veku 30-34 rokov s vysokoškolským vzdelaním v roku 2020. Do druhej skupiny umiestňujem Slovensko, Poľsko a Českú republiku, kde má zvyšovanie dostupnosti vysokoškolského vzdelania oveľa intenzívnejší priebeh. Krajiny druhej skupiny začínali s nižšou dostupnosťou vysokoškolského vzdelania, ktoré bolo pred rokom 1989 potláčané z ideologických dôvodov. Túto skutočnosť sa pokúsili kompenzovať razantnejším nárastom počtu vysokoškolských študentov a absolventov, ktorý však začína byť v kontraste s nízkymi počtami obyvateľstva vo vekových skupinách obvyklých pre štúdium na vysokej škole. Tie sú

dôsledkom demografického vývoja v deväťdesiatych rokoch, ktorý bol dôsledkom transformačného procesu a je špecifikom post-socialistických krajín.

Na základe údajov z jednotlivých krajín som sa snažil štatisticko – ekonometrickými metódami odmerať, akou mierou prispieva skutočnosť, že jednotlivec doštudoval vysokú školu, k jeho pracovnému príjmu. Tento príspevok, v súlade s literatúrou, nazývam výnosmi zo vzdelania. Na údajoch z použitého štatistického zisťovania je možné sledovať, ako v prípade Nemecka a Rakúska výnosy zo vzdelania klesajú, čím skorší je rok nadobudnutia daného vysokoškolského vzdelania. Táto skutočnosť je prirodzená, keď hodnota vzdelania nadobudnutého skôr postupne zastaráva a k príjmu začínajú vo väčšej miere prispievať iné faktory, ako napríklad vek reprezentujúci pracovné skúsenosti. Takýto vývoj však nebolo možné pozorovať v prípade druhej skupiny krajín. Na Slovensku, v Poľsku a Českej republike vysokoškolské vzdelanie pracovníkov, ktorí doštudovali po roku 1995, prispieva k ich príjmu zanedbateľným podielom viac ako vzdelanie získané pred rokom 1995. Tento zanedbateľný rozdiel vo výnosoch zo vzdelania získaného pred a po roku 1995 sa navyiac v čase znižuje. V tejto súvislosti má politika zvyšovania dostupnosti vysokoškolského vzdelania aplikovaná v Rakúsku a Nemecku odlišný dopad, ako rovnaká politika v Poľsku, na Slovensku a v Českej republike. Rozdiel je v spôsobe, akým je v týchto krajinách európsky cieľ dosahovaný.

Abstrakty všetkých príspevkov a podrobnejšie informácie o programe a ostatných autoroch, ktorí na konferencii vystúpili, je možné nájsť na: <http://www.eera-ecer.de/ecer-programmes/search-programmes/>. Program bol bohatý a bolo si z čoho vyberať. Úroveň konferencie je určite zaujímavá nielen pre slovenskú odbornú obec. Účasť na ECER 2013 mne osobne priniesla okrem profesionálneho aj silný osobný zážitok. V rámci spoločenského programu organizátori zorganizovali vyhliadkovú plavbu na lodiach po Bospore, kde sme mohli súčasne obdivovať paláce na brehoch a venovať sa zaujímavým konverzáciám s kolegami síce geograficky vzdialenými, ale odborne a tematicky blízkymi. Trocha ma zarmútilo iba to, že tento rok som bol na konferencii jediným účastníkom zo slovenskej inštitúcie. Táto skutočnosť bola v kontraste napríklad s desiatkami účastníkov z Česka, či tiež početným zastúpením Maďarska a Poľska.

Popri hlavnej konferencii ECER dlhodobo ponúka aj pracovnú sieť pre mladých výskumníkov, v rámci ktorej je účasť mladých výskumníkov, vo väčšej časti prípadov, hradená z prostriedkov štipendia Európskej spoločnosti pre výskum vzdelávania (viac informácií na: <http://www.eera-ecer.de/about/promoting-early-researchers/>). Budúcoročná konferencia sa uskutoční opäť v septembri a opäť v atraktívnej destinácii v portugalskom Porte. Termín pre poslanie abstraktov bude opäť skôr, už začiatkom budúceho roka.

Miroslav Štefánik